

Rezgések és hullámok 2.

2013.

1. feladat

Egy lineáris golyós-rugós rezgő rendszer négy, egy vonalban elrendezett golyóból áll, melyeket három rugó köt össze. A rendszer hosszirányban szabadon mozoghat, nincs falhoz kötve. A tömegek sorban: 4,5,5,4 kg. A rugóállandók: 2,5 és $2 \frac{\text{N}}{\text{m}}$. Határozzuk meg a sajátfrekvenciákat és a normálmódusokat. A $t = 0$ kezdőpillanatban a golyók kitérései rendre: 0,5,3 és -10 cm, kezdősebességük zérus. Add meg a harmadik golyó pontos időfüggvényét. Lesz-e, és ha igen, mikor leghamarabb egy olyan pillanat amikor a golyók helyzete és kezdősebessége megegyezik a $t = 0$ pillanatbelivel?

2. feladat

Egy $1 + 1$ dimenziós hullámjelenség egyenlete a következő:

$$\frac{\partial^2 u}{\partial x^2} + \frac{1}{c} \frac{\partial^2 u(x, t)}{\partial t \partial x} = q^2 u$$

ahol c sebesség-, q pedig hullámszám-dimenziójú pozitív állandó.

Vezessük le és ábrázoljuk a diszperziós relációt, valamint a hullámok fázis- és csoportsebességét a hullámszám, illetve a frekvencia függvényében! (Tanács: ne akarjunk zárt képletet levezetni a sebességek frekvenciafüggésére, úgysem sikerül, vagy pedig áttekinthetetlen lesz. Éljen a grafikon! Ügyeljünk a diszperziós reláció görbéjének különböző ágaira!) Vizsgáljuk meg külön a $k \rightarrow 0$, a $k \rightarrow q \pm 0$ és a $k \rightarrow \infty$ határeseteket, és használjuk fel ezeket az eredményeket a függvények ábrázolásánál! Különösen óvatosan járjunk el a fázis- és a csoportsebesség frekvenciafüggésének ábrázolásakor az $\omega \rightarrow \omega_{min}$ határesetnél!

3. feladat

A $z < 0$ féltartományt homogén, izotróp rugalmas közeg tölti ki. A határsík felett merev közeg van. A határfelületre longitudinális hullám esik be, melynek a polarizációs vektora a hullámszámvektor és a felületi normális síkjában van. A visszavert hullám tisztán transzverzális. Mekkora a visszavert hullám amplitúdója? Fejezzük ki a beesési szög tangensét a Lamé állandók segítségével. Adjunk alsó korlátot a beesés szögére. (numerikus adatot kérek!)

4. feladat

Köbös kristályszerkezetű kristályos közegben a kocka egyik lapátlőja irányába mutató hullámszámvektorú rugalmas hullám terjed. Jelöljük a rugalmas állandókat röviden így: $C_{1111} = \alpha$; $C_{1122} = \beta$; $C_{1212} = \gamma$! Írjuk fel a hangsebességeket és a polarizációs vektorokat meghatározó egyenleteket. Mutassuk meg, hogy ebben a speciális esetben (az általános esettől eltérően) beszélhetünk longitudinális és transzverzális hullámokról. Milyen értelemben? Határozzuk meg a különböző hullámok sebességeit!

5. feladat (ötösért)

A $z = 0$ és a $z = H$ síkok között homogén izotróp rugalmas közeg helyezkedik el. A réteg alatt és felett vákuum van. A rétegben x irányban hullám terjed, a polarizációs vektor y irányú. Vezessük le a diszperziós relációt (ügyeljünk az ágakra!), ábrázoljuk, majd adjuk meg és ábrázoljuk az egyes módusok hullámainak fázis- és csoportsebességét a hullámszám illetve a frekvencia függvényében.